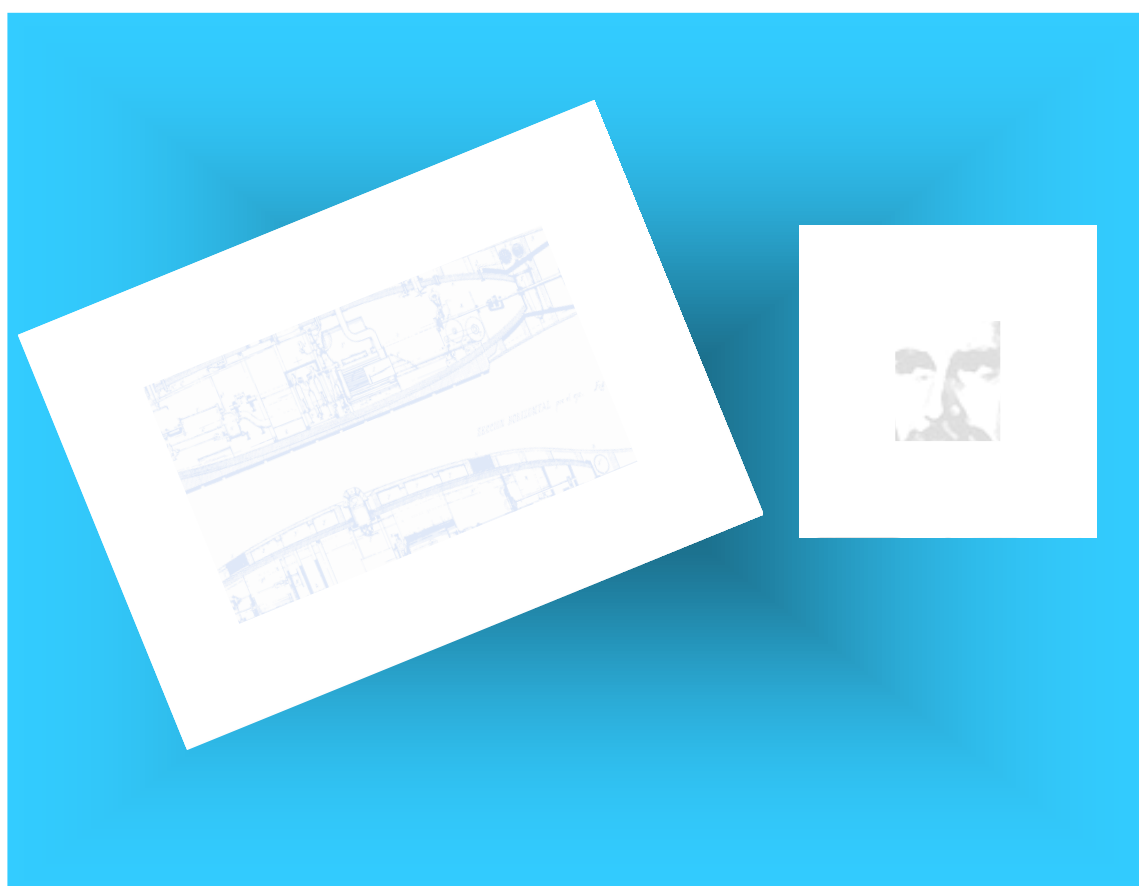

GUIA DE LECTURA

Narcís Monturiol i Estarriol 150è aniversari de l'Ictineu 1859-2009

BIBLIOTECA FAGES DE CLIMENT

FIGUERES

Monturiol, Narcís

Figueres 1849-Sant Martí de Provençals 1885

Inventor i polític català.

Va estudiar a Cervera i a Barcelona, on es va llicenciar en dret (1845), carrera que no va exercir mai. Republicà, va intervenir a les bullangues de Barcelona del 1842 i 1843. Va aprendre l'ofici de caixista i, influït per *les ideologies d'Etienne Cabet*, va editar les revistes *La Madre de Familia* (1846) i *La Fraternidad* (1847-1848), on va divulgar els ideals icarians i hi va publicar una traducció del *Voyage en Icarie*, de Cabet. Monturiol es va haver d'exiliar a Perpinyà a causa de la revolució del 1848, però amnistià, va tornar l'any següent. Per aquesta època va començar a fer invents mecànics, mentra havia d'imprimir material d'escola per sobreviure. Les seves activitats polítiques el van fer fugir a Cadaqués (1855-1857) on va madurar el projecte d'una nau submarina. Per construir-la va fundar una societat amb amics empordanesos i el 1858 va publicar *El Ictíneo o el barco-peç*. L'any 1859 va poder assajar l'Ictíneo al port de Barcelona, amb èxit parcial; el govern es va veure forçat a donar-li ajut però de fet hi va posar tota mena de traves administratives, tot i les opinions favorables de persones amb prestigi. Amb la societat La Navegació Submarina va voler explotar l'invento però finalment va fer fallida tot i l'ajut del general Dulce i el segon Ictíneo es va vendre com a ferro vell (1868). El 1869 va escriure *l'Ensayo sobre el arte de navegar bajo el agua*, que no es publicà fins el 1891.

També va inventar altres màquines i un procediment per a la fabricació de paper engomat. Va planejar invents com un tramvia funicular i un velògraf. També va pensar com transportar aigua del Ter cap a Barcelona i un sistema de conservació de carns.

Biografies. Volum II. Guia escolar Vox. Barcelona: Bibliògraf, 2001

OBRA

Monturiol, Narcís. *Assaig sobre l'art de navegar per dessota l'aigua*. Traducció de Carles Rahola. Barcelona: Duran, 1919. [Sign.: CL R 629.12 MON](#)

Monturiol, Narcís. *Assaig sobre l'art de navegar per dessota l'aigua*. Traducció de Carles Rahola. Barcelona: Edicions Científiques Catalanes, 1986. [Sign.: CL 629.12 MON](#)

Monturiol, Narcís. *Ensayo sobre el arte de navegar por debajo del agua*. Barcelona: Imp. de Henrich y Cia, 1891. [Sign.: CL R 629.12 MON](#), www.cervantesvirtual.com

Monturiol, Narcís. *Ensayo sobre el arte de navegar por debajo del agua*. Barcelona: Alta Fulla, 1982. Facsimil. [Sign.: CL 629.12 MON](#)

Monturiol, Narcís. *La navegación submarina. Memoria leída por el inventor del Ictíneo en la Junta General de 8 de diciembre de 1866*. Barcelona: Imp. de Ramírez, 1886. [Sign.: CL R 629.12 MON](#)

Monturiol, Narcís. *Memoria sobre la navegación submarina*. Barcelona: Establecimiento Tipográfico de Narciso Ramírez, 1860. [Sign.: CL R 629.12 MON](#)

ESTUDIS

Com s'ha fet Monturiol, el senyor del mar. Barcelona: Fair Play, 193. Sign.: CL R 92 Monturiol COM

"Crónica de Figueras: Conmemoración del centenario del "Ictíneo"", *Revista de Girona*, núm. 7 (1959), pàg. 26. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/76873/99308>

Exposició de cartells del centenari de la mort de Narcís Monturiol, Figueres, 6 de setembre de 1985 (catàleg de l'exposició). Figueres: Ajuntament de Figueres, 1985. Sign.: CL 92 Monturiol

Exposició del centenari de la mort de Narcís Monturiol, Figueres, 6 de setembre de 1985 (catàleg de l'exposició). Figueres: Ajuntament de Figueres, 1985. Sign.: CL 92 Monturiol

"El Ictíneo ante la ciencia", *La Vanguardia* (28 septiembre 1890), pàg. 3-10 <http://www.lavanguardia.es/hemeroteca/index.html>

"Inhumación de los restos mortales de Narciso Monturiol en el Cementerio de esta ciudad", *Ampurdán*, núm. 1506 (1972), pàg. 13. BFC Hemeroteca

Monturiol. Barcelona, Diputació de Barcelona, 1985. Sign.: CL R 92 Monturiol

"Monument a Monturiol", *Sol Ixent*, núm. 146 (1929), pàg. 1-2. BFC Hemeroteca

"Narcís Monturiol", *l'Abella d'Or a Figueres*, (1926), pàg. 7-16. BFC Hemeroteca Digitalització pròpia

Narcís Monturiol tècnica i compromís social. Barcelona; Fundació Videoteca dels Països Catalans, 2002. Sign.: CL V 92 Monturiol

Narcís Monturiol tècnica i compromís social. Barcelona; Fundació Videoteca dels Països Catalans, 2001. Sign.: CL DVD 92 Monturiol

Narciso Monturiol, inventor del primer submarino : biografía del sabio español y explicaciones sobre su Inctineo. Buenos Aires : Tor, 1916. Col. Lecturas españolas CL R 92 Monturiol

Barrachina, Jordi. "Narcís Monturiol, viatge al fons del mar", *L'Avenç*, núm. 91 (1986), pàg. 6-9. BFC Hemeroteca

Bellmunt, Francesc. *Monturiol el llibre de la pel·lícula*. Lleida; Pagès, 1993. Sign.: CL R 791 BEL

Bernils Mach, Josep M. "Els tres submarins Narcís Monturiol", A: *Annals de l'Institut d'Estudis Empordanesos*, 1985, separata, pàg. 313-328. Sign.: CL C Sep AIEE 5/4

Bernils Mach, Josep M. "Narciso Monturiol retorna a su tierra", *Revista de Girona*, núm. 58 (1972), pàg. 77-78. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/81283/105771>

Bernils Mach, Josep M. "Un submarino con el nombre de Monturiol", *Revista de Girona*, núm. 67 (1974), pàg. 83-84. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/81468/105994>

Calvet de Budallés, Damas. "Narciso Monturiol", *Revista de Girona*, vol. XIII (1889), pàg. 276-284. BFC Hemeroteca

- Carreres Péra, Joan.** "Narcís Monturiol i Carles Rahola", *Presència*, núm. 692 (1985), pàg. 36-37. [BFC Hemeroteca](#)
- Castillo, Alberto del.** *Narciso Monturiol. Inventor del submarino Ictíneo*. Barcelona: Seix y Barral, 1963. [Sign.: CL 92 Monturiol CAS](#)
- Coll, Santi.** "Francesc Bellmunt tornarà a recrear l'arribada multitudinària de Narcís Monturiol a Figueres l'any 1861", *Empordà*, núm. 650 (1991), pàg. 31. [BFC Hemeroteca](#)
- Crusells, Magí.** "Monturiol, el senyor del mar un "Biopic" català", *Avenç*, núm. 174 (1993), pàg. 70-71. [BFC Hemeroteca](#)
- Cubas Oliver, Enric.** "Un retrato y una carta de Monturiol", *Canigó*, núm. 64 (1959), pàg. 1-2. [Sign.: CL 05 Canigó](#)
- Dacosta Oliveres, Josep M.** "Itinerari Monturiol a Barcelona", *Revista de Girona*, núm. 117 (1996), pàg 16-17. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/96578/121812>
- Dacosta Oliveres, Josep M.** "Monturiol emergirà Figueres", *Revista de Girona*, núm. 167 (novembre-desembre 1994), pàg. 14-15. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/89935/115096>
- Del Castillo, Aliberto.** *Narciso Monturiol, inventor del submarino (1819-1885)*, Barcelona: Mutua Metalúrgica de Seguros de Barcelona, 1963. [Sign.: CL 92 Monturiol CAS](#)
- Elorduy, José M. de.** "Pequeña historia de un monumento", *Ampurdan*, núm. 910 (1960), pàg. 5. [BFC Hemeroteca](#)
- Estrany, Jerónimo.** *Narciso Monturiol y la Navegación Submarina. Juicios críticos*. Barcelona: Gustavo Gili., 1915. [Sign.: CL R 629.12 EST](#)
- Fontserè Riba, Eduardo.** "Narciso Monturiol (1819-1885)". A: *Los inventores célebres. L. Le prince Ringuet*, Barcelona: G. Gili, 1963, pàg. 154-155. [M 62 LEP](#)
- Freixa Pedrals, Enric.** "Narcís Monturiol. L'Ictíneo". A: Soldevila, F. *Un Segle de Vida Catalana*. Barcelona: Alcides, 1961, vol. 1, pàg. 428-431. [Sign.: M 946.7"18" SEG](#)
- Gironella Falces, Francisco-Javier.** *Monturiol y su invento de resonancia mundial*. Palafrugell : Cooperativa La Económica palafrugellense, 1965. [Sign. : CL R 629.12 GIR](#) [Digitalització pròpia](#)
- Guardiola Rovira, Ramon.** «Centenari de Narcís Monturiol », *Hora Nova*, núm. 396 (1985), pàg. 3. [BFC Hemeroteca](#)
- Guardiola Rovira, Ramon.** « El socialisme de Narcís Monturiol », *Hora Nova*, núm. 428 (1985), pàg. 2. [BFC Hemeroteca](#)
- Guardiola Rovira, Ramon.** « La tomba de Narcís Monturiol », *Hora Nova*, núm. 410 (1985), pàg. 3. [BFC Hemeroteca](#)
- Guillamet, Jaume.** «Narcís Monturiol, un avançat del vuit-cents », *Revista de Girona*, núm. 113 (1985), pàg. 45-49. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/85388/110393>
- Guillamet Lloveras, Jaume.** « El gat de Monturiol », *Hora Nova*, núm. 836 (1993), pàg. 13. [BFC Hemeroteca](#)
- Guillamet Lloveras, Jaume.** « Narcís Monturiol, l'utopisme i els invents », *Hora Nova*, núm. 429 (1991), pàg. 3. [BFC Hemeroteca](#)
- Guillamon, Julià.** « Narcís Monturiol i l'aventura com a mite », *Serra d'Or*, núm. 317 (1986), pàg. 23-27. [BFC Hemeroteca](#)

- Lleget, Mario.** « De Narciso Monturiol a Isaac Peral », *Canigó*, núm. 27 (1956), pàg. 19. [Sign. : CL 05 Canigó](#)
- Lleget, Mario.** « Monturiol precursor del Polaris », *Canigó*, núm. 135 (1965), pag. 30-33. [Sign. : CL 05 Canigó](#).
- Lleget, Mario.** « Narciso Monturiol, En el centenario del Ictíneo » », *Canigó*, núm. 63 (1959), pàg. 5-7. [Sign. : CL 05 Canigó](#).
- Martínez-Hidalgo, José M.** « La inspirada anticipación de Narciso Monturiol », *Canigó*, núm. 69, (1959), pàg. 10-13. [Sign. : CL 05 Canigó](#).
- Masriera Colomer, Arturo.** « Narciso Monturiol y la navegación submarina », *Revista Ibero-Americana* (1903), pàg. 282-284.
- Masriera, Miquel.** « Narciso Monturiol y la ciencia barcelonesa de su época », *Canigó*, núm. 81 (1960), pàg. 7-8. [Sign. : CL 05 Canigó](#)
- Molero Pujós, Eugeni.** « Narcís Monturiol : un bon federal ». *Canigó*, núm. 237 (1972), pàg. 8-9,12. [Sign. : CL 05 Canigó](#)
- Passarell, Jaume.** *L'inventor Narcís Monturiol*. Barcelona: Barcino, 1935. [Sign.: CL R 92 Monturiol PAS](#)
- Peñarroja, Jordi.** *Aventures, invents i navegacions d'en Narcís Monturiol*. Barcelona: Blume, 1980. [Sign.: CL 92 Monturiol PEÑ](#)
- Puig Pujadas, Josep.** *Vida d'Heroi. Narcís Monturiol, inventor de la navegació submarina*. Barcelona: Impremta i Llibreria L'Avenç, 1918. [Sign.: CL R 92 Monturiol PUI](#)
- Puig Pujadas, Josep.** *Vida d'Heroi. Narcís Monturiol, inventor de la navegació submarina*. Figueres: Ajuntament de Figueres, 1985. [Sign.: CL 92 Monturiol PUI](#)
- Riera Tuèbols, Santiago.** "L'apassionant aventura dels Ictineus de Narcís Monturiol", *La Ciència a la Renaixença Catalana. Commemoració del vuitantè aniversari de la mort d'Estanislau Vayreda i Vila*. (1981), pàg. 9-20. [CL 92 Vayreda CIE](#)
- Riera Tuèbols, Santiago.** *Centenari de la mort de Narcís Monturiol*. Barcelona: CIRIT, 1986. [CL 92 Monturiol RIE](#)
- Riera Tuèbols, Santiago.** "Un empordanès universal. Narcís Monturiol", *Avenç*, núm. 42 (1981), pàg. 43-49. [BFC Hemeroteca](#)
- Riera Tuèbols, Santiago.** *Monturiol*. Barcelona: Art Thor, 1982. [Sign.: CL 92 Monturiol RIE](#)
- Riera Tuèbols, Santiago.** *Narcís Monturiol. Una vida apassionant, una obra apassionada*. Barcelona: CIRIT, Generalitat de Catalunya, 1986. [Sign.: CL 92 Monturiol RIE](#)
- Riera Tuèbols, Santiago.** "Narcís Monturiol i Estarriol" dins *Biografies catalanes*. Barcelona; Nou Art Thor, 1985, vol. III, pàg. 1-32. [Sign.: 92 BIO](#)
- Rodeja Galter, Eduard.** "En el centenario del sistema submarino de navegación", *Revista de Girona*, núm. 6 (1959), pàg. 9-13. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/76752/99175>
- Rodeja Galter, Eduard.** "Historia y vicisitudes de D. Narciso Monturiol inventor de la navegación submarina", *Canigó*, núm. 22 (1955), pàg. 8-9. [Sign.: CL 05 Canigó](#).
- Rovira i Virgili, Antoni.** "Narcís Monturiol. Comunista", *Revista de Catalunya*, núm. 15 (1925), pàg. 333. [BFC Hemeroteca](#)

Salesas, Florenci. *Monturiol y su submarino*. Madrid: El Rompecabezas, 2007. [Sign.: CL I SAL](#)

Seguranyes Bolaños, Mariona. "El monument a Narcís Monturiol, entre el noucentisme i l'art cívic". A: *Enric Casanovas, escultor i amic (catàleg de l'exposició)*. Girona: Fundació Caixa de Girona, 2008, pàg. 55-61. [Sign.: CL 73 Casanovas](#).

Senent-Josa, Joan. "Narcís Monturiol entre el Saber i el Poder: breu història d'un perdedor", *Hora Nova*. Papers Empordanesos, núm. 398 (1979), pàg. 28-30. [BFC Hemeroteca](#)

Soldevila, Carles. "Narcís Monturiol. Inventor del primer submarí que navegà pel món". A: *Figures de Catalunya* (1962), pàg. 225-228. [Sign.: R 92 SOL](#)

Stewart, Mathew. *Monturiol's dreams the extraordinary story of the submarine inventor who wanted to save the world*. London: Profile Books, 2003. [Sign.: CL R 92 Monturiol STE](#)

Stewart, Mathew. *El Sueño de Monturiol la extraordinaria historia del hombre que quiso salvar el mundo*. Madrid: Santillana, 2004. [Sign.: CL 92 Monturiol STE](#)

Stewart, Mathew. *El Somni de Monturiol l'extraordinària història de l'home que volia salvar el món..* Barcelona: Graó, 2009. [Sign.: CL 92 Monturiol STE](#)

Temporal, Josep. "Una aproximació bibliogràfica a Narcís Monturiol", *Revista de Girona*, núm. 113 (1985), pàg. 50-53. <http://www.raco.cat/index.php/RevistaGirona/article/view/85389/110394>

Tharrats, Joan Josep. "Monturiol i Martí I Alsina". A: *Cent anys de pintura a Cadaqués*. Barcelona: Parsifal, 2007, pàg. 29-36. [Sign.: CL 75 THA](#)

Torrent Orri, Rafael. *Narcís Monturiol l'inventor de l'Ictíneu*. Figueres: Hora Nova, 1985. [Sign.: CL R 92 Monturiol](#)

Vinyes, Ricard. *La presencia ignorada. La cultura comunista a Catalunya (1840-1931)*, Barcelona: Edicions 62, 1989. [Sign.: 946.7"18" VIN](#)

Web de l'any Monturiol :
www.ictineu.cat